

K1565507

Ústavnímu soudu České republiky
Joštova 8
Brno

Spr 1623/2007

ÚSTAVNÍ SOUD ČR Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo dne:	13 -04- 2007
Č.j. _____	Příj: 3272
Vyřizuje:	

Navrhovatel: samosoudkyně Krajského soudu v Ostravě
JUDr. Bohuslava Drahošová

Účastník řízení: Parlament České republiky
Sněmovní 4
Praha 1

Nepředchází

N á v r h podle čl. 95 odst.2 z.č. 1/1993 Sb. na zrušení § 15 odst.1 z.č. 155/1995 Sb.

ve 3 vyhotoveních

I.

Rozhodnutím ze dne 29.5.2006 číslo 480 506 088 byl žalobci .
přiznán od 1.2.2006 plný invalidní důchod podle ustanovení § 39 odst. 1/a zákona č. 155/1995 Sb. ve výši 13.346 Kč měsíčně s odůvodněním, že důchod je tvořen základní výměrou, která činí 1.470 Kč měsíčně a procentní výměrou, která činí 11.876 Kč. Tato procentní výměra byla vypočtena z osobního vyměřovacího základu, zjištěného za roku 1986 až 2005 ve výši 68.635 Kč .

Žalobce napadá výši přiznaného důchodu i při vědomí, že jeho výše byla stanovena v souladu s ust. § 15 a násl. a § 41 z.č. 155/1995 Sb. Poukazuje na to, že celková výše důchodu činí pouze 19% z jeho příjmu. To nepovažuje za přiměřené hmotné zabezpečení. Poukazuje na skutečnost, že dle zpráv Ministerstva práce a sociálních věcí ČR činila v r. 2004 průměrná výše důchodu 44% k hrubému průměrnému příjmu (k čisté mzdě 57%), a na to, že výše jeho důchodu 13.346 Kč k příjmu 68.635 Kč (19%) zakládá naprostou nerovnost jeho osoby k ostatním poživatelům důchodu. Namítá nesoulad zákona č. 155/1995 Sb. , konkrétně ustanovení § 15 s čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, když redukce příjmu pro výpočet procentní výměry důchodu stanovená v tomto ustanovení, jej znevýhodňuje a zakládá jeho nerovné postavení.

Důkaz: rozhodnutí žalované ze dne 25.5.2006.

II.

Výpočtový základ se stanovuje podle § 15 z.č. 155/1995 Sb. Výpočtovým základem ke dni 1.1.2006 byl osobní vyměřovací základ (§ 16), pokud nepřevyšoval částku 9 100,- Kč. Převyšoval-li osobní vyměřovací základ částku 9 100,- Kč, stanovil se výpočtový základ tak, že částka 9 100,- Kč se počítala v plné výši, z částky osobního vyměřovacího základu nad 9 100,- Kč do 21 800,- Kč se počítala 30 % a z částky osobního vyměřovacího základu nad 21 800,- Kč se počítala 10 %.

Ke dni 1.1.2007 výpočtovým základem je osobní vyměřovací základ (§ 16), pokud nepřevyšuje částku 9 600,- Kč. Převyšuje-li osobní vyměřovací základ částku 9 600,- Kč, stanoví se výpočtový základ tak, že částka 9 600,- Kč se počítá v plné výši, z částky osobního vyměřovacího základu nad 9 600,- Kč do 23 300,- Kč se počítá 30 % a z částky osobního vyměřovacího základu nad 23 300,- Kč se počítá 10 %.

III.

Napadené rozhodnutí je považováno za správné, pokud se jedná o způsob výpočtu a zápočet odpracovaných let. Námitka směřuje proti ustanovení § 15 zákona č. 155/1995 Sb.

Toto ustanovení nemůže dle předkládajícího soudu obstát, neboť je neústavní, když tímto ustanovením jsou poškozeni pojištěnci s vyššími příjmy, tedy ty osoby, jejichž příjem přesahuje základní stanovenou částku osobního vyměřovacího základu.

IV.

Podle zákona č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti je každý zaměstnanec povinen platit mj. důchodové pojištění, a to ze všech příjmů uvedených v § 5 odst. 1 tohoto zákona. Tutéž povinnost má jeho zaměstnavatel. Pro zaměstnance na rozdíl od osob samostatně výdělečně činných, není stanoven žádný maximální limit vyměřovacího základu.

Podle názvu zákona se jedná o pojištění, tedy o právní institut, který v každém právním státě má svůj ustálený obsah. Pojištěný přenáší svá rizika za úplatu na jiný subjekt, který toto riziko přejímá a za určité situace je vázán k poskytnutí stanoveného plnění. Se zaplaceným pojistným proto musí být zacházeno jako s pojistným, nikoli jako s daní. U pojistného by relace mezi zaplaceným pojistným a plněním měla být zřetelná a přiměřená.

Shora uvedeným výpočtem dochází u druhé redukční hranice a zejména u třetí redukční hranice k podstatnému snížení výpočtového základu, aniž by byla zřejmá úvaha zákonodárce o legitimním cíli a smyslu takové úpravy. V důvodové zprávě k tomuto ustanovení se lze dočíst pouze to, že ve způsobu stanovení výpočtového základu se promítá princip sociální solidarity, že redukce má progresivní charakter a že stanovené částky jsou oproti dřívější úpravě vyšší. Judikatura obecných soudů vede způsob výpočtu jako věc danou právním předpisem.

Faktickým výsledkem uplatnění uvedených redukcí je to, že čím je vyšší suma zaplaceného pojištění, tím je relativně nižší vyplácený důchod. Ač dle zprávy Ministerstva práce a sociálních věcí ČR v roce 2004 činila průměrná výše důchodu 57% k čisté mzdě, v případě řady osob (např. žalobce) výše důchodu činí pouze 19%. Jestliže výdělek žalobce činil 68.635,-Kč a procentní část důchodu z tohoto výdělku je stanovena částkou 11.876,-Kč, činí jen 17 % z jeho příjmu. Dochází tak k nepřiměřené nerovnosti některých plátců důchodového pojištění.

V.

Je zřejmé, že vzniklo-li právo na čerpání nároku z pojištění, se subjekty, které se nacházejí ve zcela srovnatelné situaci v době placení důchodového pojistného, v okamžiku uplatnění nároku zachází výrazně nerovně.

Ústavní soud zastával názor ve svých předchozích rozhodnutích, že rovnost je kategorií relativní, která vyžaduje odstranění neodůvodněných rozdílů. Zásadě rovnosti je třeba rozumět tak, že právní rozlišování v přístupu k určitým právům nesmí být projevem libovůle. Neplyne však z ní, že by každému muselo být přiznáno jakékoliv právo. K porušení tohoto principu však dle dosavadních názorů Ústavního soudu dochází tehdy, jestliže se stejnými subjekty, které se nacházejí ve stejné nebo srovnatelné situaci, se zachází rozdílným způsobem, aniž by pro to existovaly objektivní a rozumné důvody. Pokud takové důvody existují, musí mezi nimi a použitými prostředky existovat vztah přiměřenosti.

Napadené ustanovení § 15 zákona č. 155/95 Sb. není ustanovení, které by nerovnosti odstraňovalo, ale naopak je ustanovením, které křiklavě nerovnosti mezi pojištěnými zcela evidentně zakládá. V žádném případě, nelze dovést vztah přiměřenosti. Je třeba posoudit, zda důvody pro takový postup jsou objektivní a použité prostředky jsou přiměřené.

Princip solidarity není konkrétním právním institutem, z něhož by vyplývala určitá práva a povinnosti. Solidaritou se rozumí pocit sounáležitosti k určitému celku, soudržnost, pospolitost, ochota k vzájemné pomoci a podpoře. Jedná se nepochybně o princip eticky zcela akceptovatelný, který však sám o sobě k odůvodnění a k akceptaci výše uvedeného rozdílného zacházení nepostačuje. Solidarita se dostatečně a výrazně projevuje již tím, že platby pojištění se odvíjejí důsledně od výše platu. Systém zajišťuje dostatečně i obecnou mezigenerační solidaritu a jde dokonce tak daleko, že vyžaduje, aby do tohoto systému přispívali i ti, kteří již z něho nemohou v podstatě očekávat žádné nové plnění /pracující důchodci/.

Nelze pominout, že kritérium přiměřenosti zvoleného prostředku /míra redukce/ absentuje totálně a stanovené hranice a procentní sazby, nesou znaky čiré libovůle zákonodárce. Redukce by měla být pro všechny pojištěné stejná.

Právní stát se nemůže prohlašovat za nositele pojištění a současně vybrané prostředky rozdělovat tak, že těm, kteří do tohoto systému přispěli nejvíce, nezaručuje mnohdy ani 20 % jejich původního měsíčního příjmu, ze kterého bylo pojištění vybráno.

VI.

Jsem přesvědčena, že ustanovení § 15 zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění v platném znění je rozporné s článkem 1 odst. 1 Ústavy, jakož i s článkem 1 Listiny základních práv a svobod, neboť zjevně nepřiměřeným způsobem diskriminuje značnou část pojištěných. Zákony nesmějí mít ve vztahu k některým skupinám lidí diskriminační charakter.

Žádám, aby senát Ústavního soudu, kterému tento návrh podle rozvrhu práce případně řízení o ní podle § 78 odst. 1 zákona č. 182/93 Sb. přerušil a návrh postoupil k rozhodnutí plénu tohoto soudu. Plénum Ústavního soudu žádám, aby po provedeném řízení vynesl následující nález:

- I. Část ustanovení § 15 věty druhé zákona č. 155/95 Sb. o důchodovém pojištění ve znění účinném k 29.5.2006 vyjádřená slovy..... do 21.800 Kč a dále slovy..... a z částky osobního vyměřovacího základu nad 21.800 Kč se počítá 10% se zrušuje dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů nebo
- II. Ustanovení § 15 zákona č. 155/1995 Sb. se zrušuje, a to dnem, který Ústavní soud stanoví tak, aby Parlament ČR mohl provést úpravu, odpovídající ústavnímu pořádku.

V Ostravě dne 3.4.2007

JUDr. Bohuslava Drahošová